

Bästa statsrådsmedlemmar och sakkunniga vid Institutet för hälsa och välfärd

Covid-19-pandemin har inneburit en utmaning för barnets rättigheter. Hur Finland har klarat denna utmaning varierar. Barnombudsmannen har [bedömt](#) att pandemin har haft negativa konsekvenser för tillgodoseendet av barnets rättigheter.

Under hösten har spridningen av coronaviruset ökat bland barn och överskridit smittspridningen bland vuxna. Samtidigt förväntas barn att drabbas av epidemier orsakade av RS-virus och influensa. Trots att allvarliga sjukdomsbilder orsakade av coronaviruset fortfarande är sällsynta bland barn, är såväl barnen själva som föräldrar och yrkespersoner oroliga över situationen.

I den i september uppdaterade [handlingsplanen för genomförandet av hybridstrategin för hanteringen av COVID-19-epidemin 2021–22](#) konstaterar man att den huvudsakliga rättsligt motiverade verksamhetsmodellen innebär att *smittsituationen och dess effekter uppföljs och smittklustren släcks* primärt genom riktade behörigheter enligt lagen om smittsamma sjukdomar av lokala myndigheter. Den viktigaste rollen är riktade åtgärder på individnivå vid testning, spårning och karantän samt vård. Barnombudsmannen antar att denna rättsligt motiverade verksamhetsmodell och dess åtgärder också gäller barn.

I den nya handlingsplanen prioriteras barnets bästa samt att åtgärderna som vidtas för att förhindra smitta ska ha så små negativa konsekvenser för barnen som möjligt. Betydelsen av närundervisning betonas särskilt. Denna betoning stämmer också med de internationella rekommendationerna: Världshälsoorganisationen WHO har i sin [anvisning](#) betonat att den viktigaste målsättningen av alla statliga coronaåtgärder bör vara att hålla skolorna öppna. För att uppnå denna målsättning rekommenderar WHO bland annat en testnings- och spårningsstrategi samt en vaccinationsstrategi som beaktar skolorna, kontinuerlig utvärdering av riskhanteringsåtgärder – exempelvis begränsning av kontakter, användning av andningsskydd, stängning av lokaler och verksamheter, färre elever i grupperna samt effektivare ventilation och vid behov effektivt genomförande av åtgärder. Jag återopade dessa anvisningar i [ett öppet brev](#) i augusti 2021 snart efter det att de publicerats.

Främjandet av hälsosäkerheten och bekämpningen av epidemin är alltså regionernas ansvar. Enligt respons som barnombudsmannens byrå har tagit emot varierar genomförandet av åtgärderna från bra till svagt. För närvarande är coronaåtgärderna, till exempel praxis för testning och karantän, olika i de olika regionerna och detta kan inte förklaras med smittosituationen. Kommunikationen om åtgärderna är rörig. Ur familjernas synpunkt är situationen motsägelsefull, vilket syns också i de kontakter som barnombudsmannens byrå har tagit emot.

Det är svårt att se hur slopandet av några av restriktionerna skulle för närvarande stödja målsättningen om prioriteringen av barnets bästa, närundervisning eller minskning av

restriktionernas skadliga konsekvenser för barn. Till exempel restriktioner som gäller restauranger har slopats snabbare än myndigheterna har rekommenderat. Samtidigt har man minskat till exempel testning, spårning och riskhanteringsåtgärder som rekommenderas i WHO:s ovannämnda anvisningar.

Statsrådets handlingsplan för genomförandet av hybridstrategin för hanteringen av COVID-19-epidemin innefattar epidemiologiska referensscenarier. I handlingsplanen konstateras, att en akut infektion hos barn under 12 år huvudsakligen är lindrig och övergående med avseende på hälsokonsekvenserna. Samtidigt konstaterar man att epidemikluster är mer troliga bland barn under 12 år och att det är möjligt och till och med troligt att epidemins tyngdpunkt, liksom många andra virus, överförs till allt yngre barn.

Det är problematiskt att man i handlingsplanen inte tar tydlig ställning till hur detta scenario påverkar barnens ställning. De statliga beslutsfattarna har i offentligheten upprepade gånger konstaterat att samhället inte kan hållas stängt bara för att en del av människorna inte har velat vaccinera sig. I motiveringarna glömmar man barnbefolkningen. För dem är det inte fråga om vaccinnstånd, utan ett medvetet val att vaccinera de yngre åldersgrupperna sist. Det är fortfarande inte möjligt för barn under 12 år att vaccinera sig. Även bland yngre barn finns det personer som tillhör riskgrupperna, och barn har familjemedlemmar som tillhör riskgrupperna. Situationen för dessa barn som befinner sig i en sårbar ställning och deras familjemedlemmar ska bedömas vid tillämpningen av den nya handlingsplanen.

För tillgodoseendet av barnens rättigheter är det viktigt att man tydligt berättar för barn hurdan handlingsplan som tillämpas och vad den valda handlingsplanen grundar sig på. Det är viktigt att man har tydligt förklarat handlingsplanen också för föräldrar, yrkespersoner och myndigheter och att dess konsekvenser för barn bedöms. Endast på så sätt kan man bedöma huruvida handlingsplanen ligger i linje med FN:s konvention om barnets rättigheter.

Jyväskylä 14.10.2021

Elina Pekkarinen
Barnombudsmannen

Barnombudsmannen bedömer och främjar tillgodoseendet av barnets rättigheter i Finland. Ombudsmannen säkerställer att barnets rättigheter som fastställts i FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 59–60/1991) beaktas i lagstiftningen och det samhälleliga beslutsfattandet bland annat genom att följa upp barn och ungas välfärd och tillgodoseendet av deras rättigheter samt genom att påverka beslutsfattarna ur ett barnperspektiv.

Sändlista: Statsrådets medlemmar, Ledningsgruppen för Institutet för hälsa och välfärd